

Avfallsplan 2020–2030

Avfall som resurs för ett hållbart samhälle

OSBY
KOMMUN

ÖSTRA
GÖINGE

Innehållsförteckning

Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte	4
Avfallsplanens framtagande	6
Styrgrupp	6
Projektgrupp	6
Referensgrupp	6
Samråd och utställning	6
Föregående avfallsplan	6
Mål och aktiviteter	8
Vision	8
Mål för avfallshantering	8
Målområde 1: Förebygg uppkomsten av avfall	9
Målområde 2: Ta tillvara avfallet som resurs	10
Målområde 3: Minska nedskräpning	11
Målområde 4: Avfallshantering ska utgå ifrån kundens behov	12
Styrmedel	13
Information och kommunikation	13
Insamlingsystem och sorteringsanvisningar	13
Renhållningstaxa - avgifter	14
Lokala föreskrifter om avfallshantering	14
Fysisk planering	14
Tillsyn	14
Upphandling	14
Uppföljning av avfallsplanen	15
Miljökonsekvensbedömning	16
Ekonomiska konsekvenser	17
Organisation	18
Framtida avfallshantering och avfallsflöden	19
Hushållsavfall	19
Verksamhetsavfall	19
Avfallsanläggningar	19
Bilagor (separata dokument)	
A. Nulägesbeskrivning	
B. Uppföljning avfallsplan 2015-2018	
C. Nedlagda deponier	

Inledning

Bakgrund

För varje kommun ska det enligt 15 kap 11 § Miljöbalken finnas en renhållningsordning som ska innehålla en avfallsplan och de föreskrifter som gäller för hantering av avfall. Avfallsplanen riktar sig till politiker och tjänstemän som arbetar med avfallsfrågor men även till allmänheten, entreprenörer, företag, organisationer och studerande. Avfallsplanen ska vara vägledande i kommunens avfallsarbete och i frågor som rör avfallshantering. Avfallsplanen ska bland annat redovisa mål och åtgärder för att minska avfallsets mängd och farlighet. Vägledande för planen är även en strävan att stärka socioekonomiskt utsatta områden samt att harmoniera med Barnkonventionen.

2017 beslutade Naturvårdsverket om nya föreskrifter (NFS 2017:2) för kommunala avfallsplaner. De nya föreskrifterna lägger större vikt vid avfallsförebyggande åtgärder och hanteringen av avfall. Avfallsplanen ska ha ett tydligt definierat syfte.

Begreppet "hushållsavfall" har ersatts av begreppet "avfall som kommunen ansvarar för". Detta för att tydliggöra kommunens ansvar för det avfall som uppkommer i kommunens egna verksamheter. Krav på mål och åtgärder för att förebygga och begränsa nedskräpning har tillkommit. Vidare läggs större vikt vid samråd och samverkan i arbetet med avfallsplanen - inom kommunen såväl som med andra aktörer - för att utveckla avfallsarbetet och kunna nå uppsatta mål.

Denna avfallsplan är gemensam för Osby och Östra Göinge kommuner. Kommunerna äger tillsammans och till lika delar renhållningsbolaget Östra Göinge Renhållnings AB (ÖGRAB). Renhållningsbolaget svarar för insamling och behandling av avfallet. ÖGRAB:s anläggning i Kattarp utgör administrativ och operativ bas för renhållningsarbetet i kommunerna. ÖGRAB ska verka och samverka på marknaden för avfall och sluta avtal med andra aktörer om omhändertagande av avfall. Regional samverkan ska eftersträvas för att hitta rationella och effektiva former för avfallshantering.

Syfte

Syftet med denna avfallsplan är att långsiktigt styra avfallshanteringen i Osby och Östra Göinge kommuner mot ett hållbart samhälle genom att ange mål och strategier för att minska avfallet och bidra till ökad återvinning. Planen ska vara ett styrdokument för kommunens agerande inom avfallsområdet och ska också utgöra en informationskälla och vägledning för allmänheten.

Avfallsplanen är framtagen i linje med EU:s avfallshierarki, vars prioritering innebär att vi i första hand ska förebygga avfall, i andra hand förbereda det för återanvändning och i tredje hand återvinna material. I sista hand ska deponering väljas.

Planens syfte är att:

- utgöra ett långsiktigt styrinstrument inom avfallsområdet
- ange mål och åtgärder för att minska avfall och öka återvinning
- minska miljöbelastningen från kommunens egna verksamheter
- utgöra informationskälla för allmänheten och andra som berörs

Avfallsplanens framtagande

Arbetet med att ta fram en ny avfallsplan och föreskrifter om hantering av avfall påbörjades i september månad 2019. Arbetet har bedrivits i projektform i samverkan mellan Osby och Östra Göinge kommuner och ÖGRAB. Arbetet har i hög grad utgått ifrån tidigare avfallsplan och föreskrifter. Förändringar och tillägg har gjorts bland annat utifrån Naturvårdsverkets nya föreskrifter.

Projektets arbetsgrupp har med utgångspunkt från analys av tidigare plan och förmågan att uppfylla dess mål under arbetets gång bollat idéer och förslag med nyckelpersoner i kommunala förvaltningarna, kommunala bolag och externa organisationer. Detta samråd har lagt en grund för formulering av förslag till vision och mål för den nya avfallsplanen. Förslagen har förankrats i dialog med projektets styrgrupp och referensgrupper. Samråd med allmänheten har till största del skett genom remiss- och utställningsförfarande.

Avfallsplanen gäller för perioden 2020-2029

Styrgrupp

Mathias Karlsson, samhällsbyggnadschef
Osby kommun

Mikael Torberntsson, samhällsutvecklingschef
Östra Göinge kommun

Per Erlandsson, Vd, Ögrab

Projektgrupp

Kenneth Liedman, projektledare

Malin Mattsson, miljöinspektör Osby kommun

Rasmus Åhs, miljöinspektör Osby kommun

Anders Edwall, teknisk chef Osby kommun

Andrea Raivander, miljöchef Östra Göinge kommun

Jonas Juhlin, miljöinspektör Östra Göinge kommun

Henrik Arvidsson, mark- och exploateringschef

Östra Göinge kommun

Madeleine Broddén, jurist Östra Göinge kommun

Per Erlandsson, Vd ÖGRAB

Kim Siöland, ansvarig insamlingsentreprenad/kundtjänst ÖGRAB

Referensgrupp

Osby kommun
Presidium samhällsbyggnadsnämnd
Presidium miljö- och byggnämnd
Förvaltningsledningsgrupp
Östra Göinge kommun
Kommunstyrelsens planeringsutskott
Förvaltningsledningsgrupp

Samråd och utställning

Under arbetet med avfallsplanen har samråd och förankring skett genom utbyte av tankar och idéer med tjänstemän i olika verksamheter. Samråd har genomförts med följande personer:

Mathias Karlsson, samhällsbyggnadschef
Osby kommun
Mikael Torberntsson, samhällsutvecklingschef
Östra Göinge kommun
Daniel Oredsson, upphandlingschef Osby och
Östra Göinge kommun
Helena Ståhl, chef hälsa och välfärd Osby kommun
Kim Olsen, servicechef Osby kommun
Eva Andersson, skolchef Osby kommun
Agne Andersson, kommunekolog Osby kommun
Kent Lundén, VD Osbybostäder
Per Fremark, VD Skåne Blekinge Vattentjänst AB
Tomas Wijk, fastighetschef Östra Göinge kommun
Jenny Skagerholm, kostchef Östra Göinge kommun
Anders Siversson, samhällsbyggnadschef
Östra Göinge kommun
Ulla Wram, skolchef Östra Göinge kommun
Henrik Loveby, VD Göingehem
Anders Gunnarsson, ansvarig Fritidsbanken
Östra Göinge

Ett förslag till avfallsplan och föreskrifter har varit utställt för allmänhetens information och yttrande under tiden 2020-04-20-2020-05-18. Utställningen kungjordes i Allt om Osby, Göinge, Älmhult & Mitt Hässleholm 9-10 maj 2020. Information om utställningen har också lämnats på kommunernas och ÖGRAB:s hemsidor. Förslag till avfallsplan och föreskrifter har funnits tillgängliga via hemsidor och kommunala bibliotek under utställningstiden.

Berörda myndigheter, nämnder, föreningar, företag och kommunala bolag har genom remissförfarande getts möjligheter att lämna synpunkter på förslagen.

Inkomna yttranden och synpunkter har besvarats och beaktats i det slutliga förslag till ny renhållningsordning som förelagts kommunfullmäktige i Osby och Östra Göinge kommuner för beslut.

Föregående avfallsplan

Avfallsplan 2015-2018 hade följande vision: ”I Osby och Östra Göinge är avfall som sorteras på rätt sätt en resurs som kan återanvändas eller återvinnas.”

Tre huvudsakliga inriktningar identifierades som viktiga att kontinuerligt arbeta med:

- Öka kunskapen om förutsättningar för avfallshantering hos kommuninvånare och verksamhetsutövare
- Utveckla insamlingssystem som är ändamålsenliga och lättförståeliga
- Skapa acceptans för att miljönytta har högre prioritet än enskilda särintressen

Planen hade tre målområden:

- Förebygg uppkomst av avfall
- Ta tillvara avfallet som resurs
- Sörj för säker hantering av farligt avfall.

Mål och aktiviteter

Avfallstrappan utgör grunden för avfallsarbetet. Vår målsättning är hög och samtidigt ganska självklar. Våra kommuner ska bidra till att uppfylla nationella, regionala och lokala mål inom avfallsområdet och ska rankas bland de bästa i landet avseende avfallshandling. En nyckel till framgång är att genomsyra kommunernas agerande och arbete med ett miljötankt som kan utgöra förebild för dess invånare. Alla måste dra sitt strå till stacken! Därför är information och kunskapsspridning om förutsättningar för ett framtida hållbart samhälle avgörande för att resultat ska nås. I slutändan är resultatet i hög grad beroende av den enskilda kommuninvånarens handtering av sitt eget avfall. Det måste vara lätt att göra rätt!

Vår vision

Vår ambition är att sakta men säkert arbeta oss uppåt på avfallstrappans steg. Vi ska bli bättre på att förebygga att avfall uppstår genom att ställa om till smartare konsumtion. Vi ska öka möjligheterna att återanvända och återvinna genom att utveckla våra system. För att främja en cirkulär ekonomi med återanvändning av material och produkter måste vi också vara duktiga på att avskilja det avfall som inte hör hemma i ett cirkulärt system. Farligt avfall ska sorteras ut och tas om hand på ett säkert sätt.

Materialåtervinning är en viktig komponent i det klimatsmarta samhället. Men, det är också av avgörande betydelse att det finns en efterfrågan på produkter av återvunnet material. Här kan kommunerna vara ett föredöme och en drivkraft.

Vår vision ska utgöra en ledstjärna för det långsiktiga arbetet mot en hållbar avfallshandling.

Vår vision för planperioden 2020-2029:

Avfall som resurs för ett hållbart samhälle.

Mål för avfallshandling

Avfallsplanen ska enligt avfallsförordningen bland annat innehålla mål och åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet. Målen ska också styra mot återbruk och ökad återvinning. Avfallsplanen innehåller fyra övergripande målområden som täcker in dessa syften.

Avfallsplanens fyra övergripande målområden:

- Förebygg uppkomst av avfall
- Ta tillvara avfallet som resurs
- Minska nedskräpningen
- Utgå från invånarnas behov

De fyra övergripande målområdena har brutits ned till mer detaljerade delmål och åtgärder med syfte att bidra till att målen uppnås. Avfallsplanen ska följas upp och aktualiseras minst vart fjärde år. I samband med sådan uppföljning kan delmål och åtgärder komma att revideras med hänsyn till uppnådda resultat.

Målområde 1: Förebygg uppkomsten av avfall

För att kliva upp på avfallstrappans översta steg krävs att vi lyckas med att förebygga uppkomst av avfall. Den största miljönyttan uppstår om en produkt aldrig tillverkas. Vårt perspektiv inom målområdet är att sträva mot ett hållbart samhälle med en cirkulär ekonomi, där material används om och om igen.

Vi ska påverka attityder och mönster mot smartare konsumtionsval och se till att olika produkter och varor återbrukas i den mån det är möjligt. I livsmedelskedjan kan resursslöseri motverkas genom att minska på matsvinnet.

Delmål 1 - Mängden insamlat hushållsavfall, exkl slam och trädgårdsavfall, ska minska med 5 procent, d v s 20 kg per invånare till år 2025. (2018 var avfallsmängden 396 kg per invånare.)

Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Upprätta en kommunikationsplan och genomför kommunikationsinsatser för att skapa ökad medvetenhet, påverka attityder och beteenden i linje med kretsloppstänkande och en cirkulär ekonomi.	ÖGRAB och resp samhällsbyggnadsavd	Genomför mätning av total mängd hushållsavfall som kommunen ansvarar för minst en gång per år. Rapporteras i årlig uppföljning av avfallsplanen till kommunstyrelsen (ÖG) resp samhällsbyggnadsnämnd (Osby).
Besök och informera årligen minst 95 procent av alla klasser i grundskolans årskurser F-6 om avfallshantering enligt framtaget lektionspaket. Stärk elever i deras roll som budbärare till sina föräldrar.	ÖGRAB	
Genomför årliga studiebesök på avfallsanläggningen i Kattarp för grundskolans årskurs 3.	ÖGRAB	
Utveckla ett lektionspaket och utred möjligheter att utöka informationen i grundskolan till årskurs 7-9 till år 2024.	ÖGRAB	
Utveckla ett lektionspaket och genomför årlig information i SFI-undervisningen.	ÖGRAB	

Delmål 2 - Verka för att minska avfallsmängden i kommunala verksamheter.

Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Ta fram metod för att mäta avfallsmängden i kommunala verksamheter. Kvantifiera senast under 2021 ett rimligt mål för minskning av avfallet under planperioden	ÖGRAB och resp samhällsbyggnadsavd	Rapporteras i årlig uppföljning av avfallsplanen till kommunstyrelsen (ÖG) resp samhällsbyggnadsnämnd (Osby).
Kartlägg faktorer som påverkar matsvinnet. Minska matsvinnet i kommunala verksamheter som serverar måltider. Utveckla pedagogisk modell för dialog om matsvinn och resultat av mätningar.	Respektive måltidsverksamhet	Genomför årliga mätningar av matsvinnet. Rapporteras i årlig uppföljning av avfallsplanen till kommunstyrelsen (ÖG) resp samhällsbyggnadsnämnd (Osby).
Alla kommunala fastighetsanknutna verksamheter ska senast år 2024 ha tillgång till fullständig källsortering av avfall enligt renhållningsförordningen.	Fastighetsenhet och ÖGRAB	Rapporteras i årlig uppföljning av avfallsplanen till kommunstyrelsen (ÖG) resp samhällsbyggnadsnämnd (Osby).
Alla kommunala verksamhetsområden (ÖG) resp förvaltningsområden (Osby) ska senast under 2021 redovisa hur de arbetar med minimering av avfall.	Förvaltningsledning	
Utrangerade möbler och inventarier i kommunala verksamheter ska exponeras för återbruk – internt och/eller externt.	Fastighetsenhet	

Delmål 3 - Verka för att minska avfallsmängden i övriga verksamheter.

Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Ta upp avfallshantering vid tillsynsbesök i verksamheter. Kontrollera att arbete med avfallsfrågor finns i egenkontrollprogram.	Miljöenhet	Rapporteras i årlig uppföljning av avfallsplanen till kommunstyrelsen (ÖG) resp samhällsbyggnadsnämnd (Osby).

Målområde 2: Ta tillvara avfallet som resurs

Återbruk och återvinning motsvarar det näst högsta och det tredje högsta steget på avfallstrappan. Genom att återanvända och återvinna varor och material kan vi också bidra till att begränsa klimatpåverkan. Det bör finnas en stor potential i att utveckla lokala system för återbruk i samverkan med till exempel ideella organisationer.

Materialåtervinning gör att mängden jungfruligt material i produktionen kan minskas såväl som energi

åtgången. Detta målområde berör i hög grad även det avfall som kallas för ”producentansvarsmaterial”, till exempel förpackningar, tidningar och el-artiklar. Vårt sätt att hantera matavfallet är också av stor betydelse. En hög andel av hushållen i Osby och Östra Göinge har hemkomposterat sitt matavfall. För att bättre ta tillvara det som en resurs ska vi sträva efter att använda matavfallet till produktion av biogas och biogödsel.

Delmål 1 - Andel hushållsavfall (inkl trädgårdsavfall men exkl slam) som samlas in för materialåtervinning inkl biologisk behandling ska utgöra 60 procent år 2025.

Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Mät andelen hushållsavfall som går till återvinning och biologisk behandling.	ÖGRAB	Rapporteras i årlig uppföljning av avfallsplanen till kommunstyrelsen (ÖG) resp samhällsbyggnadsnämnd (Osby).
Utred möjlighet att skapa återbrukscentraler för återanvändning av konsumentprodukter och inventarier. Utveckla samverkan med ideella organisationer.	ÖGRAB	
Fördjupa samverkan med hyresvärdar för att utveckla sorteringsystem och förbättra utsortering av sopor i flerfamiljshus.	ÖGRAB	
Medverka till utveckling av konceptet ”Fritidsbanken” för utlåning av fritidsartiklar och leksaker.	ÖGRAB och Arbetsmarknadsenheten	
Erbjud insamling av kläder och textilier i tätorterna genom samverkan med etablerade insamlingsorganisationer.	ÖGRAB och resp samhällsbyggnadsavd	

Delmål 2 - Andelen matavfall som sorteras ut ska vara minst 90 procent år 2025. Allt insamlat matavfall ska gå till produktion av biogas och biogödsel.

Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Påverka/utmana för bättre sortering av matavfall.	ÖGRAB	Genomför mätning av insamlat matavfall minst 1 gång per år.
Säkerställ att rätt hantering av matavfall sker i verksamheter som restauranger, storkök och livsmedelsbutiker i samband med livsmedelstillsyn.	Miljöenhet och ÖGRAB	Rapporteras i årlig uppföljning av avfallsplanen till kommunstyrelsen (ÖG) resp samhällsbyggnadsnämnd (Osby).

Delmål 3 - Öka användning av produkter av återvunnet material och förebygg uppkomst av avfall och i kommunala verksamheter.

Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Anställ en ”hållbarhetsspecialist” inom upphandlingsverksamheten under år 2020 med syfte att utveckla och främja hållbarhetsperspektivet i inköp och upphandlingar.	Upphandlingshet	Följ upp antal upphandlingar med krav på återvunnet material. Rapporteras i årlig uppföljning av avfallsplanen till kommunstyrelsen (ÖG) resp samhällsbyggnadsnämnd (Osby).
Öka användning av produkter av återvunnet material i kommunala verksamheter för att främja efterfrågan på återvunnet material.	Förvaltningsledning	

Målområde 3: Minska nedskräpning

En del av avfallsplanens syfte är att verka i riktning mot ett hållbart samhälle. Det inbegriper i högsta grad även det offentliga rummet - våra tätorter och naturen. Nedskräpning och dumpning av avfall är ett växande problem med både miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenser. Nedskräpning medför negativa effekter för handel, turism, företagande och friluftsliv. Skräp som hamnar i naturen skadar både tamboskap och vilda djur. Vi ska påverka attityder och beteenden för att förebygga nedskräpning

och dumpning i både urban miljö och i naturen. Målet är rena och snygga kommuner där invånare kan känna sig trygga.

Delmål - Öka kommuninvånarens engagemang för minskad nedskräpning. Synliggör effekter av nedskräpning.

Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Inför "skräpmätning" i offentliga miljöer under år 2021 enligt metod av Håll Sverige Rent för att kunna kvantifiera mål för minskad nedskräpning.	Resp samhällsbyggnadsavd	Rapporteras i årlig uppföljning av avfallsplanen till kommunstyrelsen (ÖG) resp samhällsbyggnadsnämnd (Osby).
Utveckla arbetet med Skräpplockardagarna. Engagera grundskolor och SFI.	Resp samhällsbyggnadsavd	
Integrera frågor om nedskräpning i lektionspaketet för åk 7-9 samt SFI.	ÖGRAB	

Målområde 4: Avfallshantering ska utgå ifrån kundens behov

En förutsättning för att nå goda resultat inom avfallshanteringen är att de system och tjänster som erbjuds ger god service och motsvarar hushållens och andra avfallslämnarens behov. System och tjänster måste vara funktionella och lätta att förstå. Därtill måste miljönytta och ekonomisk rationalitet vägas in och balansera med kundnyttan. Det är en utmaning att utveckla sådan tjänster – att avfallshanteringen ska utgå ifrån kundens behov inom ramen för vad

som är bra för miljön och vad som är ekonomiskt möjligt - att skapa acceptans för att miljönyttan har högre prioritet än enskilda abonnenters behov och särintressen. Även här är kommunikation och information en grundläggande byggsten.

Delmål - Minst 85 procent av kunderna ska uppleva att de får god service och en väl fungerande avfallshantering som motsvarar deras behov.

Åtgärd	Ansvar	Uppföljning
Erbjud alla hushåll fastighetsnära insamling av hushållsavfall och förpackningar.	ÖGRAB	Gör enkätundersökning för att följa upp kundnöjdhet och skapa grund för förbättringar.
Ge alla abonnenter tillgång till återvinningscentraler och insamling av grovavfall.	ÖGRAB	
Erbjud företag och verksamheter tjänster inom avfallshantering som ett komplement till andra aktörer.	ÖGRAB	Rapporteras i årlig uppföljning av avfallsplanen till kommunstyrelsen (ÖG) resp samhällsbyggnadsnämnd (Osby).

Styrmedel

Styrmedel är de verktyg som kommunen kan använda för att sprida kunskap om avfallsplanens mål och visioner samt för att påverka attityder och beteenden så att de harmonierar med och bidrar till uppfyllandet av miljömålen. Det är viktigt att styrmedlen samordnas så att de verkar i samma riktning. "Nudging" är ett begrepp som används för att beskriva ett sätt att påverka människors beteenden. Nudging kan översättas med "en liten knuff i rätt riktning". Det kan till exempel handla om att göra det lätt att följa regler och att agera på ett miljörätt sätt. Våra styrmedel ska helst ge en liten knuff mot ett hållbart samhälle.

Styrmedlen för att nå avfallsplanens mål är i första hand följande:

- Information - kommunikation
- Insamlingssystem och sorteringsanvisningar
- Renhållningstaxa – avgifter
- Lokala föreskrifter om avfallshantering
- Fysisk planering och utformning
- Tillsyn
- Upphandling

Information och kommunikation

Det krävs ett effektivt och kontinuerligt informations- och kommunikationsarbete för att öka kunskapen om avfallshantering och miljöarbete som en grund för ett förändrat beteende, som i sin tur kan leda till bättre hushållning med resurserna. Utan en hög medvetenhet, ambition och kunskap hos kommunens medarbetare, allmänheten och verksamhetsutövare kan högt satta miljömål inte nås. En gemensam syn och delad uppfattning om nyttan med ett strukturerat avfallsarbete är en förutsättning för att nå goda resultat.

En särskild kommunikationsplan ska utgöra grund för det fortsatta arbetet med att sprida kunskap och medvetenhet om avfallshantering i riktning mot ett hållbart samhälle. Information om renhållningsarbetet ska anpassas efter olika målgruppers behov. Det är viktigt att utveckla information och kommunikation så det är lätt för alla invånare att förstå. Det är också viktigt att följa upp effekterna av informationsinsatser genom till exempel enkätundersökningar och andra mätningar som visar effekter och om ord leder till handling.

Insamlingssystem och sorteringsanvisningar

Systemen för insamling av avfall är jämte sorteringsanvisningar i sig ett aktivt styrmedel som påverkar resultatet av avfallsarbetet. Insamlingssystemen måste vara ändamålsenliga och lätta att förstå och så långt som möjligt anpassade efter olika hushålls och verksamheters behov. Vår filosofi är att sortering av avfall ska ske så nära källan som möjligt för att främja en ökad miljömedvetenhet. Därför ska insamlingssystemet bygga på grindhämtning av sorterade avfallsfraktioner. Införande av så kallat Fyrfackssystem under år 2017 har lett till goda resultat genom högre utsorteringsgrad och renare fraktioner. Abonnenter i småhus är överlag mycket nöjda med systemet. En utmaning under den kommande planperioden är att utveckla insamlings- och sorteringsystemet för flerfamiljshus, så att motsvarande utsortering och resultat kan nås för dessa hushåll.

För att ge bra förutsättningar för ökat återbruk och materialåtervinning av hushållens avfall behövs återvinningsanläggningar för avfall. Tidigare erfarenheter i Osby och Östra Göinge är att obemannade återvinningsstationer leder till mycket dåliga insamlingsresultat. Parallellt kan dras med gamla "soptippar" där allt möjligt och omöjligt dumpades i en salig röra. De ledde till mycket omfattande nedskräpning och orena fraktioner utan egentligt marknadsvärde. Återvinningsanläggningar i Osby och Östra Göinge ska därför vara bemannade (återvinningscentraler) och ska ta emot både hushållsavfall och producentansvarsmaterial. Obemannade "singelstationer" för en till två fraktioner bör inte heller tillåtas, med undantag för textilinsamlingsbehållare, som kan ställas upp på kommunal mark av företag/organisation som tecknat markupplåtningssavtal med respektive kommun.

I renhållningsbolagets sorteringsanvisningar finns detaljerade anvisningar om sortering och omhändertagande av olika avfallsslag samt om uppsamlingskärlen och dess funktioner. Sorteringsanvisningarna omfattar också information om insamling och hantering av avfallsfraktioner som inte omfattas av det kommunala renhållningsansvaret som till exempel förpackningar, tidningar, elavfall och läkemedel. ÖGRAB å jour-håller och reviderar på kommunernas uppdrag kontinuerligt sorteringsanvisningarna vid behov.

Renhållningstaxa – avgifter

Avfallstaxan kan användas miljöstyrande för att stimulera till minskad belastning på miljön från avfall och uppmuntra till ökad återvinning. Miljöbalken ger kommunen utrymme att ta ut avgifter på ett sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering stimuleras. Taxan är också ett medel att styra avfallshanteringen mot bättre arbetsmiljö för renhållningsarbetare. Kommunerna ska använda taxan för att premiera en mer miljöanpassad avfallshantering.

Renhållningstaxan är uppdelad i fasta avgifter bestående av grund- respektive miljöavgift samt en rörlig del utgörande hämtnings- och behandlingsavgift, vilken varierar utifrån ingående avfallsfraktioner och avfallsvolymer. En fastighet kan bestå av flera hushåll/lägenheter. De fasta avgifterna tas ut för varje hushåll/lägenhet. För flerbostadshus på samma fastighet tas dock endast en grundavgift ut, medan miljöavgift utgår per lägenhet.

Lokala föreskrifter om avfallshantering

De lokala föreskrifterna är kommunens verktyg för att styra och utveckla avfallshanteringen. De innehåller information om kommunens och fastighetsägarnas ansvar för avfallshantering, definitioner av olika begrepp, förutsättningar för uppställning, hämtning, transport av hushållsavfall samt undantag och dispenser från föreskrifterna. I Osby har miljö- och byggnämnden och i Östra Göinge tillsyn- och tillståndsnämnden ansvar för beslut om tillsyn samt dispenser och undantag utifrån de lokala föreskrifterna.

Fysisk planering

Samhällets fysiska planering är en faktor som är av stor betydelse för avfallshanteringen. Det måste ges plats för anläggningar, lokaler och transporter för avfall i detaljplaner och vid exploatering av nya områden. En god estetisk utformning av anläggningar för avfallshantering är också viktig för att höja status för avfallshantering och påverka människors beteenden. Närhet och god tillgänglighet är viktig, särskilt för rörelsehindrade och de som inte har tillgång till bil.

Tillsyn

Tillsynen av avfallsanläggningar är uppdelat mellan kommun och länsstyrelse. Tillsynsmyndigheter ställer krav på åtgärder och egenkontroll vid tillståndsgivning och tillsyn. Tillsynen ger också vägledning för att främja en hållbar utveckling. Tillsyn är ett effektivt styrmedel för påverkan av företag och verksamheter.

Upphandling

Upphandling kan utgöra ett styrmedel genom att ställa krav på avfallsminimerande åtgärder vid upphandling av varor, tjänster och entreprenader. Kommunerna kan till exempel bidra till ökad efterfrågan på återvunnet material vid upphandling av varor. Genom hållbarhetskrav kan upphandlingar bidra till skapande av cirkulära system och hållbara konsumtionsmönster.

Uppföljning av avfallsplanen

Avfallsplanen ska bland annat utgöra ett långsiktigt styrinstrument inom avfallsområdet. Det kräver att avfallsplanen hålls levande och att dess mål och åtgärder regelbundet följs upp, återspeglas och kommuniceras med alla berörda – det vill säga politiker, kommunala medarbetare, kommuninvånare, företag och organisationer.

Hur åtgärder inom planens olika målområden ska följas upp anges specifikt inom respektive målområde. Uppföljning och analys kan leda till revideringar som löpande förs in i verksamhetsplaneringen. En årlig uppföljning av avfallsplanens mål och aktiviteter ska sammanställas och lämnas till samhällsbyggnadsnämnden i Osby och kommunstyrelsen i Östra Göinge av respektive samhällsbyggnadsavdelning under kalenderårets första kvartal från och med år 2022.

En mera övergripande översyn av avfallsplanen ska göras minst vart fjärde år i enlighet med Avfallsförordningen (2011:927). Översynen ska samordnas och göras gemensamt av kommunerna och ÖGRAB. Eventuella förändringar i avfallsplanen ska beslutas av kommunfullmäktige och rapporteras till länsstyrelsen.

Miljökonsekvensbedömning

En kommun som upprättar eller ändrar en plan som krävs i lag eller annan författning ska enligt Miljöbalken (1998:808) 6 kapitlet 5§ undersöka om genomförandet av planen eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Avfallsplanen för 2020–2030 omfattar inga nya avfallsanläggningar, inga väsentliga förändringar av befintliga avfallsanläggningar eller andra tillståndspliktiga verksamheter. Avfallsplanen anger inte förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i Miljöbedömningsförordning (2017:966) 6§ eller i dess bilaga.

De mål och åtgärder som planen beskriver syftar till att främja en hållbar utveckling med positiva miljöeffekter utan risker för människors hälsa och miljön. Inriktningen för de mål som finns angivna i avfalls-

planen är att förebygga uppkomsten av avfall och att ta tillvara det avfall som trots allt uppstår som en resurs. Avfallsplanens inriktning handlar i hög grad om att genom information och dialog påverka och förändra attityder och beteendemönster för att förebygga uppkomst av avfall och att öka mängden avfall till återanvändning och återvinning. Det är ett långsiktigt arbete som ska leda till positiv miljöpåverkan. Planen i sig har ingen betydande negativ miljöpåverkan.

Osby och Östra Göinge kommuners samlade bedömning är mot bakgrund av ovanstående att avfallsplanen för 2020-2030 inte medför någon betydande miljöpåverkan, varför någon fullständig miljökonsekvensbeskrivning inte upprättas.

Ekonomiska konsekvenser

Princip för avfallsplanens genomförande är att kostnader preciseras i årliga verksamhetsplaner och budgetar för de kommunala förvaltningarna och för renhållningsbolaget. De ekonomiska konsekvenserna bedöms därför enbart övergripande i avfallsplanen. En ambition är att utveckling av system och metoder sammantaget ska leda till effektivare avfallshantering. Om den totala mängden avfall per person minskar och det avfall som uppstår sorteras bättre och i högre grad kan återvinnas, kan det långsiktig ge en positiv påverkan på kostnader och ekonomi för både utförare och kunder. Initialt kan utveckling av återbruksverksamhet dock medföra vissa kostnader för anläggningar och system.

Insamling och behandling av hushållsavfall finansieras med avgifter enligt avfallstaxan. Kommunfullmäktige beslutar om taxans avgifter och fördelning.

Initialt kommer genomförande av avfallsplanen också att kräva en viss omfördelning av befintliga kommunala resurser till arbetet med avfallsfrågor. Planens åtgärder och aktiviteter utgörs till stor del av olika informationsinsatser. I första hand ska redan befintliga informationsvägar och publikationer inom kommunernas och renhållningsbolagets verksamheter användas. Resurser måste tas i anspråk för informationsarbetet. En del aktiviteter kräver resurser för utredning. Vidare måste uppföljning av avfallsplanen prioriteras, vilket i sin tur ställer krav på ett förtydligande av roll- och ansvarsfördelning för avfallsfrågor i förvaltningsorganisationerna.

Organisation

I Osby kommun fullgör samhällsbyggnadsnämnden och i Östra Göinge kommun kommunstyrelsen uppgifter som avser det lagstadgade kommunala avfalls- och renhållningsansvaret. Avfallshanteringen i de båda kommunerna utförs av ÖGRAB, som är ett helägt kommunalt renhållningsbolag, till lika delar ägt av de båda kommunerna. ÖGRAB svarar för ledning, administration och kundtjänst i egen regi. Renhållningsbolaget har sin hemvist i Kattarp i Östra Göinge. Där finns utöver byggnader för administration och personalutrymmen en anläggning för mottagning, sortering och omlastning av avfall samt en återvinningscentral för abonnenter och kunder.

Ansvaret för avfalls- och renhållningsfrågor i den kommunala förvaltningen ligger i Osby kommun under samhällbyggnadsförvaltningen och i Östra Göinge kommun under verksamhetsområde samhällsutveckling.

Framtida avfallshantering och avfallsflöden

Under planperioden förutses inga omvälvande förändringar av mängder eller slag av avfall. Utvecklingen av framtida avfallsflöden bedöms följa samhällsutvecklingen i Sverige i stort de senaste åren med till exempel en minskad mängd tidningspapper som en följd av att digitala medier tar större marknadsandelar och en större mängd pappers- och plastförpackningar som delvis beror på den ökande distanshandeln.

Mängden totalt matavfall förväntas öka i takt med ökad befolkning och ambitioner i minskad mängd matavfall bör uttryckas som mängd per capita. I första hand bör matavfall behandlas genom rötning så att såväl energi- som näringsinnehåll tas tillvara. Kapacitet för rötning av matavfall bedöms som tillräcklig i regionen.

Mängd avfall för energiåtervinning bedöms kunna minska med ökad utsortering av förpackningar och annat material. Kapacitet för energiåtervinning av avfall bedöms som tillräcklig i regionen.

Mängd avfall för deponering har minskat kraftigt och förväntas fortsätta minska. Fortsatt och utvecklad fastighetsnära sortering och insamling bedöms vara en nyckelförutsättning för ett fortsatt bra utfall. Kapaciteten för deponi bedöms vara tillräcklig i regionen.

Den största osäkerheten bedöms ligga i hur det från 2021 förändrade regelverket avseende producentansvar för förpackningar kommer att påverka avfallssektorn. Kvalitetspåverkan på sorterade fraktioner, ekonomi, serviceutbud och därmed kundnöjdhet behöver bevakas.

Hushållsavfall

Ett fortsatt sammanhållet system för insamling av matavfall, förpackningar med mera genom fastighetsnära sortering och insamling drar ekonomisk nytta av gjorda investeringar i så väl infrastruktur som kundbeteende. Nuvarande system med insamling vid enfamiljsbostäder i 4-fackbehållare bibehålls och nuvarande system med fastighetsnära insamling i hyresbostäder bibehålls. En förutsättning är att upplägget med tillståndspliktiga insamlingssystem för producentansvar (TIS) blir funktionsdugligt i samverkan med kommunerna. Nuvarande system med återvinningscentraler bibehålls och några återvinningsstationer etableras inte.

Verksamhetsavfall

Hushållsliknande avfall från verksamheter faller inom kommunernas ansvarsområde, medan annat verksamhetsspecifikt avfall kan avhämtas och hanteras av även andra aktörer med tillstånd. Fler verksamheter har potential att källsortera sitt avfall och detta bör tas med som en punkt vid myndighets-tillsyn av verksamheterna.

Verksamhetsavfall ska behandlas enligt avfallshierarkin. Balansen mellan efterfrågan och utbud på återvunna produkter och material behöver förskjutas till att öka efterfrågan på återvunnet material genom till exempel kravställning i såväl offentlig som privat upphandling.

Avfallsanläggningar

Sammanfattningsvis bedöms det inte finnas behov av några ytterligare avfallsbehandlingsanläggningar inom området under den närmsta 10-årsperioden.

Slam från enskilda avlopp

Framtida mottagning av behandling av slam är knutet till den större frågan om hur VA-anläggningarna inklusive reningsverk i kommunerna ska utvecklas inom respektive kommun eller genom samverkan med andra. Denna fråga behandlas inte i denna avfallsplan.

Bilagor

(separata dokument)

- A. Nulägesbeskrivning
- B. Uppföljning avfallsplan 2015-2018
- C. Nedlagda deponier - under bearbetning

www.osby.se
www.ostragoinge.se

OSBY
KOMMUN

ÖSTRA
GÖINGE